

رابطه ترتیب تولد خانوادگی دانشجویان با سبک زندگی آن ها

زهرا اطمینان^۱، سید موسی کافی^۲

۱. کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه گیلان، گیلان، ایران. (نویسنده مسئول) .

۲. استاد تمام گروه روانشناسی، دانشگاه گیلان، گیلان، ایران. .

مجله پیشرفت های نوین در علوم رفتاری، دوره دوم، شماره نهم، تیر ماه ۱۳۹۶، صفحات ۲۷-۱۶

چکیده

در این پژوهش رابطه بین ترتیب تولد خانوادگی دانشجویان با سبک زندگی آنها بررسی شد. با این هدف ۳۶۸ نفر از دانشجویان به شیوه خوشه ای از میان ۷ دانشکده ی دانشگاه گیلان انتخاب شدند و این افراد همزمان به پرسشنامه موفقیت بین فردی آدلری- نسخه ی بزرگسالان پاسخ دادند. بعد از جمع اوری پرسشنامه و با استفاده از تحلیل های رگرسیونی چند متغیری این نتایج به دست آمد. بین پیکربندی خانواده با پنج سبک اصلی زندگی (نیاز به تأیید، کنار آمدن، مسئولیت پذیری، محتاط بودن و تعلق) رابطه معناداری بدست آمد و از میان پنج سبک فرعی زندگی، تنها دو سبک زندگی مستحق بودن و سختگیرانه با پیکربندی خانوادگی رابطه معناداری داشتند.

کلیدواژه: ترتیب تولد، سبک زندگی، دانشجویان.

مقدمه

در روانشناسی نوین، آدلر^۱ (۱۹۲۷) از جمله نظریه‌پردازانی بود که از نقش مهم ترتیب تولد^۲ سخن گفته و معتقد بود که شخصیت و سبک زندگی^۳ فرد، تحت تأثیر جایگاه وی در خانواده نسبت به خواهرها و برادرها قرار دارد. آدلر (۱۹۳۲)، همچنین او معتقد بود «ما در نتیجه تفاوت سنی خود با همسیره‌ها^۴ یا این‌که اصلاً خواهر یا برادری داشته باشیم، در معرض موقعیت‌های اجتماعی و تربیت والدینی متفاوتی قرار داریم (به نقل از شولتز^۵ و شولتز^۶، ۱۳۸۶). مین سایید^۷ (۲۰۰۴)، بیان می‌کند از دیدگاه آدلر کشمکش‌های قدرت که میان همسیره‌ها رخ می‌دهد، انگیزه افراد برای نزاع جهت موفقیت و برتری در طول زندگی‌شان را شکل می‌دهد. بنابراین آدلر معتقد است برتری جویی^۸ جهان‌شمول است. اما افراد برای رسیدن به این هدف از شیوه‌های گوناگونی استفاده می‌کنند و الگوی منحصر به فردی از ویژگی‌ها، رفتارها و عادت‌ها را پرورش می‌دهند که آدلر آن را سبک زندگی نامید (نقل از سوپرینا^۹، ۲۰۰۶).

سبک زندگی چهارچوب هدایت‌کننده‌ای برای تمام رفتارهای بعدی فرد است و ماهیت آن به تعامل‌های اجتماعی، به ویژه تربیت تولد فرد در خانواده و ماهیت رابطه والد - فرزند بستگی دارد (آنسباچر^{۱۰}، ۱۹۵۶؛ به نقل از سارویان^{۱۱}، ۱۹۹۰). آدلر چهار سبک زندگی شامل: تیپ سلطه جو^{۱۲}، تیپ گیرنده^{۱۳}، تیپ دوری جو^{۱۴} و تیپ مفید برای جامعه^{۱۵}، را معرفی کرد (به نقل از شولتز و شولتز، ۱۳۸۶). ایرل^{۱۶} (۱۹۸۳)، سبک زندگی را الگوی انتخاب و فعالیت‌های فرد می‌داند (به نقل از ویل^{۱۷}، ۲۰۰۰). در تفکیک سبک زندگی از شخصیت، چمبرز^{۱۸} و بیچارد^{۱۹} (۱۹۹۲) معتقدند که سبک زندگی فقط الگوی باثبات فکر و رفتار زندگی شخص نیست، بلکه نشانه ساختاری اساسی است که یک فرد براساس آن اهداف و فعالیت‌هایش را در جهان تنظیم می‌کند. در این رابطه گفرور^{۲۰} (۲۰۰۳)، معتقد است که ارتباط معناداری بین سبک زندگی و ترتیب تولد وجود دارد. پژوهش در حیطه ترتیب تولد از زمانی که آدلر (۱۹۲۷) نظریه روانشناسی فردی^{۲۱} را مطرح نمود، به طور وسیعی انجام شده است. گالتن^{۲۲} در سال ۱۸۷۴ مطرح کرد که

- 1-
- 2-
- 3-
- 4-
- 5-
- 6-
- 7-
- 8-
- 9-
- 10-
- 11-
- 12-
- 13-
- 14-
- 15-
- 16-
- 17-
- 18-
- 19-
- 20-
- 21-
- 22-

دانشمندان برجسته مرد معمولاً از فرزندان اول خانواده هستند (فورد^۱، ۱۹۶۹؛ به نقل از بک^۲، ۲۰۰۵). همچنین روزنبلت^۳ (۱۹۷۴) در یک مطالعه با نمونه‌ای متشکل از ۳۹ فرهنگ در اطراف دنیا، نتیجه گرفتند که والدین رفتار متفاوت پایداری با توجه به ترتیب تولد، بیشتر در حمایت از فرزند اول، انجام می‌دهند. دانستن این‌که چگونه ترتیب تولد بر یک کودک اثر می‌گذارد، به جامعه و والدین کمک می‌کند تا با شرایط منحصر به فردی که هر فرزند در آن متولد می‌شود، آگاه‌تر شوند و همچنین به آن‌ها کمک می‌کند که راهبردهای منحصر به فردی که برای هر فرزند لازم است، را شکل دهند. این اطلاعات می‌تواند در راستای تعدیل کردن تفاوت‌هایی باشند که به دنبال ترتیب تولد به وجود می‌آیند. همچنین می‌تواند جهت تصحیح تفاوت‌ها و یگانگی در شخصیت کودک که متناسب با ترتیب تولد شکل می‌گیرد، به کار رود (شیلر^۴، ۲۰۰۶). ساروگلو و فیاس^۵ (۲۰۰۳)، با مرور پیشینه‌های موجود در حیطه تأثیر ترتیب تولد بر سبک زندگی دریافتند که پژوهشگران اغلب فرزندان اول را با فرزندان آخر مورد مقایسه قرار می‌دهند و بین فرزندان میانی با فرزندان آخر در خانواده‌های دارای ۳ فرزند تفاوتی قایل نیستند، در حالی که سالووی و دالی^۶ (۱۹۹۵) معتقدند که می‌توان جایگاه متمایزی بین فرزندان میانی و آخر قایل شد (به نقل از ساروگلو و فیاس، ۲۰۰۳). همسو با این نظر، فیاس و ساروگلو (۲۰۰۳)، نیز بیان کرده‌اند، نه تنها بین فرزندان اول و آخر تفاوت‌هایی وجود دارد، بلکه بین فرزندان بعدی (میانی و آخر) نیز تفاوت‌هایی دیده می‌شود. ساروگلو و فیاس (۲۰۰۳)، نتیجه می‌گیرند که ترتیب تولد بر شخصیت و مذهب تأثیر دارد. با توجه به شواهد یاد شده می‌توان نتیجه گرفت که ترتیب تولد با سبک زندگی ارتباط دارد که در پژوهش حاضر این موضوع در نمونه‌ای از دانشجویان ایرانی بررسی می‌شود.

1- ...
2- ...
3- ...
4- ...
5- ...
6- ...

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های همبستگی می‌باشد که با هدف بررسی رابطه متغیرهای سبک زندگی با ترتیب تولد تدوین شده است. جامعه‌ی آماری پژوهش در برگیرنده کلیه دانشجویان دختر و پسر مقطع کارشناسی دانشگاه گیلان در سال تحصیلی ۸۸-۸۷ بوده است. جمعیت یاد شده بالغ بر ۷۸۰۱ نفر بوده که ۴۷۶۵ نفر را دختران و ۳۰۳۶ نفر را پسران تشکیل داده و در دانشکده‌های فنی، علوم انسانی، علوم کشاورزی، منابع طبیعی، معماری و هنر، علوم پایه و تربیت بدنی مشغول به تحصیل بوده‌اند. در انتخاب نمونه مورد نظر از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و بر طبق جدول کریسی^۱ و مورگان^۲ (۱۹۷۰) استفاده شد که متشکل از ۳۶۸ نفر بود که ۲۲۲ نفر آنها دختر و ۱۴۶ نفر پسر می‌باشند. افراد نمونه در محدوده سنی ۱۸-۲۸ سال قرار داشته و ۱۱ نفر تک فرزند، ۹۹ نفر فرزند اول، ۱۴۳ نفر فرزند میانی و ۱۱۵ نفر فرزند آخر می‌باشند. به علت ناکافی بودن تعداد تک فرزندان، آنها را با گروه فرزندان اول ترکیب نموده و در نهایت ۱۱۰ نفر تک فرزند و فرزند اول با کد یک نمره گذاری شدند از ابزار اندازه‌گیری سبک زندگی (BASIS-A) برای به دست آوردن داده‌ها استفاده شد.

پرسشنامه سبک زندگی (BASIS-A): پرسشنامه موفقیت بین فردی آدلری - نسخه بزرگسالان، دیدگاهی را درباره‌ی روش کلی فرد برای زندگی در اختیار می‌گذارد که براساس ادراک‌های فرد از جهان پیرامون خود است (به نقل از فری^۳، ۲۰۰۷). این پرسشنامه دارای پنج خرده مقیاس اصلی شامل: نیاز به تأیید، کنار آمدن، مسئولیت‌پذیری، محتاط بودن، تعلق - علاقه اجتماعی، و پنج خرده مقیاس حمایتی شامل: کوشش برای رسیدن به کمال، مستحق بودن، مورد علاقه همه بودن، ملایمت و سخت‌گیری می‌باشد (بشیری، ۱۳۸۶). آزمون دارای ۶۵ سوال بسته پاسخ ۵ گزینه‌ای در مقیاس لیکرت (کاملاً موافق، موافق، بی‌نظیر، مخالف، کاملاً مخالف) می‌باشد. البته در این پژوهش از فرم تجدید نظر شده که دارای ۶۲ سوال می‌باشد، استفاده شده است. بیش از ۴۰ مطالعه وجود دارد که از قابلیت پایایی و روایی این ابزار با جمعیت‌های گوناگون حمایت می‌کند. بشیری (۱۳۸۶) پرسشنامه موفقیت بین فردی - نسخه بزرگسالان را روی ۵۱۳ جوان ۱۸ تا ۴۰ ساله شهر تهران هنجاریابی نمود و ۵ عاملی نسخه اصلی را در نمونه ایرانی نیز معتبر ارزیابی کرد. در این پژوهش برای محاسبه ضریب پایایی از روش بازآزمایی و همسانی درونی استفاده شده و برای ۵ مقیاس اصلی بین ۰/۵۷ تا ۰/۷۶ برآورد شده است. جهت بررسی روایی پرسشنامه از روایی صوری (محتوایی) و از سازه استفاده شده و با نظر سنجی از متخصصان، ۵ عامل اصلی استخراج شده و همبستگی بالایی (۰/۷۵) بین عامل‌های بدست آمده با عامل‌های پرسشنامه اصلی گزارش شده است (بشیری، ۱۳۸۶).

1- ...
2- ...
3- ...

یافته ها

یافته‌های پژوهش در دو بخش آمار توصیفی بررسی می‌گردد. در بخش توصیفی به ارائه نتایج توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش، اعم از میانگین و انحراف نمرات گروه نمونه پرداخته می‌شود. در بخش دوم از تحلیل رگرسیون چند متغیری استفاده می‌شود. شاخص‌های توصیفی میانگین و انحراف استاندارد نمرات زیر مقیاس‌های سبک‌های زندگی در میان فرزندان اول، میانی و آخر در جدول ۱ آمده است.

در جدول ۱ میانگین و انحراف استاندارد فرزندان اول، میانی و آخر در مورد سبک‌های زندگی ارائه شده است. در این جدول نمره کل ارائه نشده، چون مقیاس‌های اصلی پرسشنامه، چنین نمره‌ای مطرح نشده است. در بین سبک‌های زندگی بیشترین میانگین، مربوط به سبک زندگی کنار آمدن می‌باشد؛ لازم به ذکر است که بیشترین میانگین نمرات این مقیاس در فرزندان اول و کمترین آن در فرزندان آخر مشاهده شده است. همچنین کمترین میانگین جدول مربوط به سبک زندگی مورد علاقه بودن می‌باشد، در این سبک زندگی تفاوتی در نمرات میانگین فرزندان با جایگاه‌های مختلف تولد مشاهده نشد.

جدول ۱. میانگین، انحراف استاندارد مقیاس‌های سبک زندگی در فرزندان اول، میانی و آخر

شاخص‌ها	میانگین	انحراف استاندارد
نیاز به تأیید	اول	۶/۹۱
	میانی	۳/۲۸
	آخر	۳/۰۹
کنار آمدن	اول	۲/۶۴
	میانی	۶/۱۷
	آخر	۹/۲۶
مسئولیت پذیری	اول	۶/۲۶
	میانی	۵/۷۷
	آخر	۶/۱۸
محتاط بودن	اول	۸/۶۴
	میانی	۳/۵۱
	آخر	۹/۰۵
تعلق	اول	۸/۶۴
	میانی	۳/۵۱
	آخر	۴/۱۶
	اول	۲/۰۷۲

۲/۲۸۷	۱۸/۶۱۳	میانی	کمال گرایی
۲/۱۱۵	۱۸/۸۵۹	آخر	
۹/۱۶	۱۸/۰۳	اول	مستحق بودن
۳/۷۸	۱۵/۴۲	میانی	
۳/۵۳	۱۶/۳۱	آخر	
۱/۷۱۷	۸/۷۳۷	اول	مورد علاقه بودن
۱/۵۵۰	۸/۸۷۱	میانی	
۳/۲۴۸	۸/۸۸۳	آخر	
۳/۲۳۷	۱۳/۴۵۳	اول	ملایمت
۳/۳۰۸	۱۳/۴۲۸	میانی	
۲/۷۹۰	۱۲/۵۷۲	آخر	
۲/۸۱	۱۸/۴۸	اول	سخت گیری
۶/۵۳	۲۰/۷۵	میانی	
۹/۹۲	۲۱/۵۱	آخر	

سپس نتایج رگرسیون‌های انجام شده، بین متغیرهای پیش‌بین (حجم خانواده، جنسیت، رتبه تولد، تحصیلات پدر، تحصیلات مادر) با سبک‌های زندگی در گروه نمونه بررسی می‌شود.

یافته‌ها نشان می‌دهد که بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک (نیاز به تأیید شدن) رابطه معنادار وجود دارد از میان متغیرهای پیش‌بین جنسیت و ترتیب تولد با سبک نیاز به تأیید رابطه منفی و معکوس دارند. در مقابل تحصیلات والدین و حجم خانواده با نیاز به تأیید رابطه معناداری نداشتند. همچنین بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک (سبک کنار آمدن) رابطه معنادار وجود دارد. بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک (مسئولیت‌پذیری) رابطه معنادار وجود دارد نتایج حاصل از رگرسیون چندمتغیری همزمان نشان داد که از بین متغیرهای پیش‌بین تنها ترتیب تولد همبستگی معنادار منفی با سبک مسئولیت‌پذیری دارد. بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک (سبک زندگی محتاط بودن) رابطه معنادار وجود دارد. در میان متغیرهای پیش‌بین، تنها ترتیب تولد رابطه معنادار مثبت با سبک زندگی محتاط بودن دارد. یافته‌ها نشان می‌دهد که بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک (سبک زندگی تعلق) رابطه معنادار وجود دارد نتایج حاصل از رگرسیون چند متغیری همزمان نشان داد که از بین متغیرهای پیش‌بین تنها ترتیب تولد و سبک زندگی تعلق رابطه مثبت وجود دارد. تحصیلات والدین، حجم خانواده و جنسیت به عنوان متغیرهای پیش‌بین، رابطه معناداری با سبک زندگی تعلق نداشتند؛ بدین معنی که پیش‌بینی کننده خوبی نبودند. همچنین بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک (سبک زندگی کمال‌گرایانه و سبک زندگی ملایمت و سبک زندگی مورد علاقه بودن) رابطه معنادار وجود ندارد بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک (سبک زندگی مستحق بودن) رابطه معنادار وجود دارد نتایج حاصل از رگرسیون چند متغیری همزمان نشان داد که بین ترتیب تولد با مستحق بودن

رابطه منفی و معکوس وجود دارد. حجم خانواده، تحصیلات والدین و جنسیت هیچ رابطه معناداری با مستحق بودن نداشت. بین متغیرهای پیش بین و ملاک (سبک زندگی **سختگیرانه**) رابطه معنادار وجود دارد نتایج حاصل از رگرسیون چند متغیری همزمان نشان داد از میان متغیرهای پیش بین، بین جنسیت با سبک زندگی سخت گیرانه رابطه منفی و معکوس داشت و در مقابل بین تربیت تولد با این سبک زندگی رابطه مثبت وجود دارد. دیگر متغیرهای پیش بین (تحصیلات والدین، حجم خانواده) رابطه معناداری با این سبک زندگی نداشتند.

جدول ۲. تحلیل رگرسیون چند متغیری برای پیش بینی سبک زندگی کلی بر اساس رتبه تولد و پیکر سنجی خانواده

منبع واریانس	مجموع مجذورها	درجه آزادی	میانگین مجذورها	سطح معناداری	F	P	خطای استاندارد
رگرسیون	۶۳۷۱/۰۱۰	۵	۱۲۷۴/۲۰۲	۰/۰۴	۲/۲۹	۰/۲۱	۲۲/۵۶
باقیمانده	۱۵۲۱۸۶/۹۳۳	۲۷۴	۵۵۵/۴۲۷			-	-
جمع کل	۱۵۸۵۵۷/۹۴۳	۲۷۹				-	-

پیش بینی کننده های (ثابت): حجم خانواده، جنسیت، رتبه تولد، تحصیلات پدر، تحصیلات مادر

متغیر ملاک: سبک زندگی کلی

جدول ۲ نشان می دهد که بین متغیرهای پیش بین و ملاک (سبک زندگی کلی) رابطه معنادار وجود دارد ($F=۰/۲۱$). مشاهده شده در این جدول ($F=۲/۲۹$) معنادار ($P \leq ۰/۰۴$) بوده و متغیرهای پیش بین $۰/۰۴$ واریانس مربوط به سبک زندگی کلی را پیش بینی می کنند ($F=۰/۰۴$). این نتیجه بدین معنی است که $۰/۰۴$ واریانس سبک کلی از طریق متغیرهای پیش بین قابل تبیین است.

جدول ۳. نتایج مربوط به رگرسیون چند متغیره همزمان برای سبک زندگی کلی

متغیرهای پیش بین	ضریب رگرسیون B	خطای استاندارد	ضریب B	t	سطح معناداری
مقدار ثابت	۱۹/۵۰۲	۱۰/۴۳۰	-	۱۸/۳۶۲	۰/۰۰۰
جنسیت	-۵/۰۵۸	۲/۹۰۴	-۰/۱۰۳	-۱/۷۴۲	۰/۰۸
ترتیب تولد	-۳/۴۵۶	۱/۶۶۴	-۰/۱۲۳	-۲/۰۷۷	۰/۰۳
حجم خانواده	۲/۱۸۴	۱/۲۲۳	۰/۱۲۴	۱/۷۸۶	۰/۰۷
تحصیلات مادر	-۰/۷۱۴	۱/۳۹۵	-۰/۰۳۷	-۰/۵۱۲	۰/۶۱
تحصیلات پدر	۱/۱۱۷	۱/۸۲۳	۰/۰۴۶	۰/۶۱۳	۰/۵۴

از مدل رگرسیون چندگانه جهت ارزیابی قدرت پیش بینی کنندگی هر یک از متغیرهای جنسیت، ترتیب تولد، تعداد اعضای خانواده، سطح تحصیلات والدین بر سبک زندگی کلی استفاده شد، نشان داد که ضرایب بدست آمده، دارای قدرت پیش بینی کنندگی معناداری هستند. بدین شرح که بین تربیت تولد با سبک زندگی کلی رابطه منفی و معکوس وجود دارد. تحصیلات والدین، جنسیت و حجم خانواده رابطه معناداری با سبک زندگی کلی ندارند.

بحث و نتیجه‌گیری

بین پیکربندی خانواده با پنج سبک اصلی زندگی (نیاز به تأیید، کنار آمدن، مسئولیت‌پذیری، محتاط بودن و تعلق) رابطه معناداری بدست آمد. این یافته همسو با نتایج پژوهش‌های سوپرینا (۲۰۰۶) و گفروور (۲۰۰۳) که با استفاده از پرسشنامه موفقیت بین فردی آدلر - نسخه بزرگسالان نشان داده‌اند همبستگی معناداری بین سبک زندگی و ترتیب تولد وجود دارد می‌باشد. این نتیجه احتمالاً بدین معنی است که در بین ترتیب‌های تولد گوناگون، سبک‌های زندگی متفاوتی مشاهده می‌شود. به عبارت دیگر، افراد با ترتیب‌های تولد اول، میانی و آخر سبک‌های زندگی متفاوتی را اختیار می‌نمایند و در مقایسه با همدیگر برداشت متفاوتی از دنیا داشته و در نتیجه نگرشی متفاوت به دنیا و اطرافیان برگزیده و به گونه‌ای متفاوت نیز اهداف زندگی خود را دنبال می‌کنند. در حالی که رابطه معناداری بین جنسیت با سبک زندگی دانشجویان مشاهده نشد. این نتیجه همسو با یافته فولی^۱ (۲۰۰۵) می‌باشد. همچنین بین تعداد اعضای خانواده و تحصیلات والدین با سبک زندگی دانشجویان نیز ارتباط معناداری دیده نشد که این نتیجه برخلاف نتایج تومن (۱۹۶۷) و نایمن (۲۰۰۱) می‌باشد که نشان داده‌اند بین تعداد اعضای خانواده و سبک زندگی همبستگی وجود دارد. ممکن است این یافته حاصل تفاوت‌های فرهنگی باشد، البته شیوه‌های فرزندپروری نیز بی‌تأثیر نمی‌باشد. شاید تفاوت‌های موجود در ویژگی‌های هر کودک، سوای از موقعیت‌های ترتیب تولد، مربوط به انتظارات والدین و شیوه‌های فرزند پروری باشد. به عنوان مثال اگر والدین از کودکی که فرزند اول خانواده است انتظار زیادی نداشته باشند، نمی‌توان انتظار داشت که این کودک نسبت به دیگر فرزندان خانواده سخت‌کوش‌تر و متکی به خود و وظیفه‌شناس‌تر باشد. در زمینه سبک نیاز به تأیید، تک فرزندان و فرزندان اول همیشه تلاش می‌کنند که به تأیید و پذیرش بالایی از طریق دیگران برسند، آن‌ها به طور مشخصی به دنبال کسب موفقیت هستند و رهبر مدار می‌باشند. آن‌ها همواره به دنبال تأیید مکرر و یا بازخورد مثبت از جانب دیگران، به ویژه والدین خود هستند. فرزندان اول و تک فرزندان به عقاید و نظرات اطرافیان بیشتر از فرزندان میانی و آخر اهمیت می‌دهند و صلح‌طلب‌تر هستند. به عبارت دیگر فرزندان میانی و آخر با عناد ورزی و لجبازی ارزش چندانی برای بازخوردهای دیگران قایل نبوده و تا زمانی که احساس می‌کنند وظایف خود را به درستی انجام می‌دهند به اظهار نظر منفی دیگران اهمیت نمی‌دهند.

در زمینه سبک زندگی کنار آمدن، فرزندان میانی در کنار آمدن با دیگران و کار گروهی بیشتر اوقات دچار مشکل می‌شود. آن‌ها در سه حیطه کار، صمیمیت و ارتباطات اجتماعی از روندی قاعده‌مند پیروی نمی‌کنند. به عبارت دیگر تبعیت از قانون بر آن‌ها دشوار است و معمولاً مقررات را نادیده می‌گیرند. در حالی که فرزندان اول راحت‌تر با شرایط کنار می‌آیند. با توجه به این که طبق نظریه آدلر، فرزندان اول با نظم و هدفمند هستند و طرفدار رعایت از هنجارها و مقررات می‌باشند، این یافته مورد انتظار پژوهش حاضر بود. در زمینه سبک زندگی مسئولیت‌پذیری تک فرزندان و فرزندان اول بیشتر از فرزندان میانی و آخر در گروه‌های اجتماعی واجد جایگاه برتر و تسلط بر دیگران هستند و تمایل به هدایت دیگران دارند. آن‌ها به طور مشخصی به دنبال کسب موفقیت هستند و رهبر مدار می‌باشند. در خانواده بزرگترین کودک اغلب به طور جدی تلاش می‌کند که بر دیگر خواهرها و برادرهایش تسلط داشته

۱. . . .

باشد. در حالی که فرزندان میانی و آخر بیشتر ترجیح می‌دهند افرادی در کنارشان باشد و مسئولیت رهبری آن‌ها را در موقعیت‌های اجتماعی بر عهده بگیرد. در زمینه سبک زندگی محتاط بودن فرزند کوچکتر توانایی لازم برای کسب مقبولیت در خانواده را دارد. اعضای خانواده توجه بیشتری به کوچکترین فرزند دارند و اغلب او را تأیید می‌کنند، در حالی که فرزند اول کمتر به دیگران اعتماد می‌کند. بنابراین فرزندان آخر نسبت به فرزندان اول در موقعیت‌های بین فردی از اعتماد و امنیت بیشتری برخوردارند و به راحتی پذیرای دیگران می‌باشند. در مقیاس تعلق یا علاقه اجتماعی بین تک فرزندان و فرزندان اول با میانی و آخر رابطه معناداری وجود دارد و این یافته همسو با یافته گفرور و همکاران (۲۰۰۳) می‌باشد. حس تعلق در فرزندان میانی نسبت به تک فرزندان و فرزندان اولیه به مراتب کمتر شکل می‌گیرد زیرا آنها به سختی می‌توانند جایگاه شان را در خانواده پیدا کنند، بنابراین شکل‌دهی حس تعلق یا علاقه اجتماعی برایشان مشکل است. محیط کودکی برای فرزندان میانی ناامن و غیرقابل پیش‌بینی است پس منطقی است که شکل‌گیری حس تعلق برایشان دشوار بوده باشد. در مقابل، حس تعلق فرزندان آخر بیشتر از تک فرزندان و فرزندان اول می‌باشد. در زمینه سبک مستحق بودن تک فرزندان در مرکز توجه هستند و اغلب تلاش می‌کنند که در مرکز توجه والدین باقی بمانند. از آنجا که والدین تمام توجه‌شان را متوجه تک فرزندان و نیازهایشان می‌کنند بنابراین منطقی است که سبک زندگی مستحق بودن در آن‌ها رشد یابد. از طرف دیگر فرزندان اول نیز در مرکز توجه و مراقبت هستند و تمایل به لوس شدن دارند. بنابراین منطقی است که در موقعیت‌های اجتماعی انتظار داشته باشند با آن‌ها به صورت فردی استثنایی و منحصر به فرد رفتار شود. در حالی که فرزندان میانی دوران کودکی‌شان نسبت به دیگر خواهرها و برادرها دشوارتر بوده و موقعیت تثبیت شده‌ای در محیط خانواده ندارند و به سختی می‌توانند جایگاه شان را در خانواده پیدا کنند. بنابراین بطور منطقی این سبک زندگی در آن‌ها کمتر از فرزندان اول و تک فرزند شکل می‌گیرد.

در مقیاس سخت‌گیرانه تنها بین تک فرزندان و فرزندان اول با فرزندان میانی تفاوت معناداری مشاهده می‌شود. این یافته همسو با نظریه آدلر (۱۹۲۷) و یافته گفرور و همکاران (۲۰۰۳) است. در سه مقیاس فرعی کوشش برای رسیدن به کمال، مورد علاقه بودن و ملائمت بر خلاف یافته گفرور و همکاران (۲۰۰۳) ارتباط معناداری دیده نشد. به عبارت دیگر تفاوتی بین تک فرزندان و فرزندان اول با فرزندان میانی و آخر در این سه مقیاس مشاهده نشد و این یافته همسو با یافته فولی (۲۰۰۵) می‌باشد. دلایل احتمالی برای این یافته ترکیب دو گروه تک فرزندان با فرزندان اول می‌باشد. چرا که ویژگی‌های شخصیتی فرزندان اول متمایز از ویژگی‌های تک فرزندان می‌باشد. از دلایل احتمالی دیگر استفاده از روش خودسنجی است. شاید بتوان گفت به دلیل مشابهت ظاهری سوالاتی که این مقیاس‌های فرعی را می‌سنجد با سوالاتی که مقیاس‌های اصلی را بررسی می‌کند، دانشجویان بدون دقت لازم به آن‌ها پاسخ داده‌اند. بنابراین نیاز به پژوهش بیشتری در این زمینه است و شاید با استفاده از روش دیگر به یافته متفاوتی دست یافت. دلایل احتمالی فقدان رابطه بین سبک‌های فوق با ترتیب تولد می‌تواند بخاطر عدم تأثیرپذیری این سبک‌ها از عوامل محیطی و خانوادگی بوده و یا این‌که بخاطر عمومیت داشتن این سبک‌ها در همه افراد این سن خاص باشد که بنا بر نظریه اریکسون سن صمیمیت، ابزار علاقه، مقبولیت در اجتماع و پیشرفت‌گرایی در حیطه شغلی باشد.

منابع

- آدلر، آلفرد. (۱۳۶۱). روانشناسی فردی. ترجمه حسن زمانی. تهران:انتشارات پیشگام.
- بشیری، مژگان. (۱۳۸۶). بررسی ویژگی های روان سنجی و هنجاریابی پرسشنامه شیوه زندگی -.. بر روی جوانان ۱۸ تا ۴۰ سال. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
- شولتز، دوان پی؛ و سیدنی الن شولتز. (۱۳۸۴). تاریخ روانشناسی نوین. ترجمه؛ خدیجه علی آبادی، و جعفر نجفی زند. چاپ چهارم. تهران: نشر دوران.
- شولتز، دوان پی؛ و سیدنی الن شولتز. (۱۳۸۶). نظریه های شخصیت. ترجمه؛ سید یحیی محمدی. تهران: نشر ویرایش.
-
- Chambers, C. C., & Bichhard, M.H. (1992). Remodeling the “As if” IN Adler’s concept of
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

-
.....
.....
-
.....

The relation between life style with birth -order

Abstract .

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords.....

مجله پیشرفت های نوین در علوم رفتاری

پروژه شگانه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی